

Potreujeme vlastných kňazov

Reykjavícky biskup
Mons. Dávid Tencer
približuje špecifiká
svojej diecézy

str. 4

Nedotknuteľní

Dalitskí kresťania
sú permanentne
diskriminovaní –
pomôžme im!

str. 8

Morálny hnus

Prof. Petr Osolsobě
reagoval na škandalóznu
Frličcovu hru abdikáciou
z umeleckej rady

str. 14

Hrobár radosti

Nikdy som nevidel originál slávneho Rembrandtovho obrazu *Návrat mŕnotratného syna*, no ten obraz ma fascinuje čoraz väčšmi. Je to umelecké zhmotnenie paradoxov Ježišovho učenia. Je na ňom všetko, sme na ňom všetci. Som na ňom najmä ja.

Aby sme si rozumeli – nenamýšľam si, že som zobrazený v ústrednom motíve v podobe kláčiaceho mladšieho syna. Ja som ten starší syn, stojaci vpravo, ktorého Alessandro Pronzato opísal ako „*zachmúreného s pohrdavým úšklabkom na perách, s rukami zovretými do jedovatého gesta, celým svojím postojom vyjadrujúc nesúhlas a pohoršujúc sa nad otcovou slabostou a úpadkom*“.

Nech mi je odpustené, ale nie celkom súhlasím s Pronzatom opisom. Nie som až taký. Skôr naopak – stále zostávam v otcovom dome a s poriadne privretými očami môžem povedať, že sa usilujem zachovávať poriadok a neprekračovať otcove príkazy (porov. Lk 15, 29). Chcem byť poctivý, chceme dodržiavať predpisy, zákony, povinnosti i zákazy. Nikto ma asi nebude dávať za vzor, ale to je osud nás verných, nevytvárajúcich z radu. Azda keby mi otec občas ešte dal nejaké-to teliatko, „aby som sa zabavil so svojimi priateľmi“ (Lk 15, 29)...

Úprimne – som vlastne rád, že „nie som ako ostatní ľudia“ (porov. Lk 18, 11–12), ako napríklad môj mladší brat. Koľko som mu len vtíkal do hlavy, čo má robiť, aké miesto má v otcovom dome, ako sa má správať, čo je správne a čo je už „za“ – poriadok predsa musí byť! Stačí ho len dodržiavať a byť poctivý. Nie každú miestnosť treba otvoriť, nie do každej vstúpiť. Na všetko som mu dal učenú odpoved' podporenú katechizmom či citátom nejakého svätca. To som mu vari mal ešte pomôcť odhalovať jeho vlastnú totožnosť, dôstojnosť, slobodu? Azda mu povedať, kto vlastne je? Ved' má predsa vlastný rozum! Keby dôsledne zachovával poriadok, možno by aj sám na to prišiel...

A on? Vraj sa v otcovom dome dusil, lebo mu niekto otrávil vzduch! Údajne nejaký hrobár radosti. A tak znechutený odišiel a ani sa neobzrel. Vymenil povinnosti v otcovom dome za pochybné dobrodružstvo, pred ktorým som ho toľko ráz varoval a zakazoval mu ho. Jeho odchodom aspoň opäť zavláadol v otcovom dome poriadok. Keby ešte tak to teliatko...

Len medzi nami – po odchode toho ľahčikára bolo veru občas v otcovom dome tak trochu pusto. Aj keď tu otec stále bol, ale celé jeho bytie akoby bolo „v d'alekom kraji“ pri mojom bratovi. To som ho azda mal ísť hľadať aj ja? „Vari som ja strážcom svojho brata“ (Gn 4, 9)? Vernosť mi kázala zostať doma, a nie dat' sa hľadať stratenú ovcu.

Soiči Watanabe: Márnotratní súrodenci

Nech sa na mňa exegéti nehnevajú, ale teraz, keď otec organizuje oslavu (hlavný chod: moje teliatko), necítim trpkosť. Skôr naopak – som rád, že sa ten darebák vrátil. Je to predsa len môj brat. Potreboval uzdravenie a odpustenie, a tak sa vrátil domov. Konvertoval. A ja, hoci som zostal, by som tiež potreboval objatie odpúšťajúceho otca. Zdá sa totiž, že najťažšou konverziou je premena toho, ktorý zostal doma.

A preto nesúhlasím s Pronzatom, keď ma na Rembrandtovom obraze opísal ako „*zachmúreného s pohrdavým úšklabkom na perách*“. To len rozmýšľam, že v otcovom náručí by mali kláčať dvaja – márnotratný brat a brat, ktorý ho vyhnal z otcovho domu. Hrobár radosti. Ja, starší brat, pretože možno ešte väčšmi „*hyniem od hladu*“ niekde v „*d'alekom kraji*“, hoci som vlastne otcov dom nikdy fyzicky neopustil.

Bol som však skutočne v ňom...?

PAVOL PRIKRYL

Ďakujeme všetkým,
ktorí podporili 2 % z dane
časopis

VOX

Vox In Deserto

Pavol Prikryl

Rozprávka

Neodchod' od nás, sestra básne,
bude tu pusto bez teba.
Kto ukáže nám, čo je krásne,
čo dobro a čo netreba?
Vždy bývala si ľud'om blízka,
semienko v jazve po pluhu.
Dobrota tvoja srdce stínska,
zostala s nami len kolíska,
zostalo miesto pre dúhu.

Slúžtička krásy, sladko prostá,
každučké líčko osuší.
Pod krehkú strechu príjme
host'a,
rozhovor vedie o duši.
Pre utrápené ľudské telo
zo svojho srdca ulomí,
len aby dlho nebolelo.
Tak opäť pohladkaj nás smelo.

Bez teba, moja, smutno mi.

Mons. Dávid Tencer približuje špecifiká svojej diecézy a výzvy, na ktoré sa musí sústredit'

Potrebueme vlastných kňazov

Aká je diecéza Reykjavík?

Island je ostrov a je to aj jedna diecéza, ktorá nebude ani rásť ani sa umenšovať. Celý ostrov tvorí sedem farností s rozlohou dvoch veľkostí Slovenska. V kostole je veľký problém nájsť starého človeka, starších katolíkov je málo. Väčšinou sú to Islandčania a väčšinou sú v Reykjavíku. Dryívá väčšina katolíkov sú ľudia od 20 do 50 rokov, no sú to zväčša cudzinci, ktorí prišli za robotou. Ak majú so sebou rodiny, prichádzajú aj s deťmi – preto máme veľa detí v kostoloch. Dá sa povedať, že jedna tretina veriacich je do 20 rokov.

Koľko kňazov je vo vašej diecéze?

Oficiálne 18, z ktorých 14 je prakticky výkonných v pastorácii. Máme jedného profesora, ktorý je v Benátkach, jedného emeritného biskupa a tak ďalej. V 350-tisícovej krajinie je počet zaregistrovanych katolíkov 13 500. Sú tu aj niektoré ženské rehole. Neorientujeme sa však len na tých, čo sú na papieri katolíci, ale sme tam pre všetkých, to znamená, že aj pre inovercov či ateistov.

Koľko je reholných sestier?

Ak si dobre pamätám, tak 28.

Pomáhajú kňazom, alebo majú vlastné diela?

Nikdy nevoláme sestričky, aby nám pomáhali. Sú to plnohodnotné rehole so

Počas návštevy ad limina Konferencie biskupov škandinávskych krajín poskytol biskup Reykjavíku Mons. Dávid Bartimej Tencer, OFM Cap., rozhovor pre Vatican News.

svojou charizmou a od každej rehole očakávame, že svoju charizmu uplatní v spolupráci s celou diecézou.

Aké sú najväčšie výzvy pre Island?

Island je dôležitý pre celý svet v tom, že u nás sa dá vidieť všetko, pričom všetko je v malom. Tie problémy, ktoré sú inde vo veľkom, tak u nás sú v malom, a teda sa dajú ľahšie skúmať. Napríklad problém migrácie. Imigranti aj my ich máme, ale my ich nepočítame v desaťtisícoch, ale len v stovkách či tisícoch. Preto je ľahšie vidieť, ako sa to celé vyvíja, napríklad aj v pastorácii. V súčasnosti sa zdôrazňuje osobná pastorácia, osobné sprevádzanie. U nás, keďže nemáme veľa ľudí, vždy máme pastoráciu osobnú alebo v malom. Múdry človek z Európy by sa mal opýtať, ako to robíme v malom, aby vedel, ako to robiť vo veľkom. Prirodzene, neplatí to vždy, ale v mnohých prípadoch sa ten vzorec dá vytvoriť práve u nás.

Aká najväčšia výzva stojí pred biskupom Islandu?

Sú veci, ktoré veľmi tlačia. Napríklad zatiaľ nemáme vlastné povolania. Do 30. mája tohto roku som bol najmladším vo svojej diecéze, a to mám 55 rokov. Teraz jeden z kňazov, ktorých máme „za-požičaných“, požiadal, aby sme ho prijali do diecézy. Pôsobil u nás už päť rokov a zistil, že je to jeho „srdcovka“ – my práve takýchto potrebujeme. Musíme však pracovať na vlastných povolaniach, nechcel by som si stále od niekoho kňazov len požičiavať. Každý biskup potrebuje svojich kňazov. Preto sme začali pracovať iným smerom – hľadáme mladých chlapcov, či už na Slovensku, v Poľsku, v Taliansku alebo kdekoľvek, a, prirodzene, i na Islande, ktorí by chceli byť našimi kňazmi. Tých potom pozývavame na prijímacie skúšky a rozhodujeme, kde budú študovať. Momentálne máme dvoch chlapcov v Poľsku, práve ukončili prvý ročník. Na Slovensku máme dohodu s biskupom Viljamom Judákom, že ak by sa niekto prihlásili pre našu diecézu, po prijímacích skúškach ho pošleme do seminára v Nitre. Takúto do-

hodu máme aj s Talianskom, pričom by tito klerici študovali v Benátkach, anglicky hovoriaci by zasa študovali v Írsku či v Anglicku.

Ako je to s financovaním Cirkvi na Islande?

Zatiaľ sme na tom veľmi biedne, lebo naši ľudia sa nenaučili, že ak chcú mať kňaza a kostol, musia si kostol udržiavať a zaplatiť. Preto žijeme z milodarov, najväčši nás podporujú z Nemecka, a to veľmi šírachne. Napríklad kňazi v Nemecku, tuším, že sú to dve percentá z ich platu, dávajú na podporu tých, ktorí pracujú v misiách na severe – u nás, v Nórsku, Švédsku, Fínsku a v Dánsku.

Čiže nejestvuje vzťah medzi Cirkvou a štátom?

Medzi evanjelickou cirkvou a štátom je vzťah, lebo to je štátnej cirkev. Evanjelickí pastori majú plnohodnotný plat, ale Katolícka cirkev je tu viac-menej len trpená, to znamená, že u nás nikto nedostáva plat. Zo zahraničnej podpory dávame vreckové našim kňazom, no je to približne len jedna desatina platu.

Štát má reprezentančný fond, do ktorého ľudia platia dane. Štát si z toho určité percento nechá, no ak sa človek prihlási, že je veriaci katolík, vtedy je štát viazaný poukázať peniaze Cirkvi. Je to niečo podobné ako naše dve percentá, ale je to podstatne menej. Vychádza to na štyri eurá na hlavu na mesiac, čo je tu veľmi málo – asi jedna napolitánka.

Veľkým príkladom podpory je pomoc dobrých ľudí. Dostali sme ako dar od veriacich z Podpol'ania – zapojil sa do toho však širší okruh ľudí – drevený Kostol sv. Torlaka v mestečku Reydarfjordur, ktoré má 1100 obyvateľov, a slúži od júna 2017. Samotná farnosť zaberá až 700 kilometrov pobrežia, kde žije asi 20-tisíc ľudí, z toho registrovaných katolíkov je približne 700. Krása je v tom, že ten istý kostol, ktorý sa začal stavať, keď som bol ešte farár, som mohol posvätiť ako biskup.

(Krátené)
ALENA BARVIRČÁKOVÁ, CJ
(Snámka: net)

Katolicizmus sa stáva v sekularizovanom luteránskom Švédsku rastúcim náboženstvom

Konverzie i prieky

Škandinávske krajiny sú tradične protestantské, zároveň však patria medzi najsekularizovanejšie štáty na svete. Aj napriek tomu sa vo Švédsku stáva katolicizmus jedným z najrýchlejšie rastúcich náboženstiev.

Od roku 1536, keď švédsky kráľ Gustáv I. nariadil na synode v Uppsale reformáciu, švédská Cirkev sa formálne premenila na Národnú luteránsku cirkev. Od roku 1593 až do 19. storočia neboli v krajinе povolené iné náboženské kulty, pričom do roku 2000 mala luteránska cirkev pozíciu štátneho náboženstva. V súčasnosti je Švédsko vo veľkej miere sekularizované – menej ako 30 % Švédov sa považuje za veriacich.

RASTÚCA DIASPORA

Ako v ostatných škandinávskych krajinách, aj vo Švédsku existuje diaspora katolíkov charakterizovaná rastúcim počtom cudzincov-migrantov. Najpočetnejšie zastúpenie katolíkov tak tvoria Poliaci, Chorváti, hispánici (najmä z Čile a Mexika) a kresťania z Blízkeho východu, teda z Melchitskej, Maronitskej, Chaldejskej, Arménsko-katolíckej a Sýrskej katolíckej cirkvi.

V súčasnosti je v takmer 10-milioňom Švédsku asi 150-tisíc katolíkov. Cirkev v tomto kráľovstve má jedinú diecézu so sídlom v Štokholme, ktorá tento rok oslavuje 65. výročie svojej existencie. Je súčasťou Škandinávskej biskupskej konferencie, ktorá vznikla v roku 1960, a tvoria ju hlavy diecéz v Dánsku, Fínsku, na Islande, v Nórsku a vo Švédsku. Štokholmská diecéza je priamo podriadená Svätej stolici a na jej čele stojí kardinál Anders Ar-

borelius, OCD, prvý švédsky katolícky biskup od čias reformácie.

Vo Švédsku je 45 katolíckych farností. Pôsobí tu viac ako 140 kňazov, z nich takmer polovica sú rehoľníci, vyše 30 stálych diakov, 235 rehoľníčok a 419 katechetov. Na kňazstvo sa pripravuje celkovo 15 bohoslovcov. V krajinе je 13 škôl v cirkevnej správe a dve charitatívne centrá. V roku 2009 získal Newmanov inštitút v Uppsale status Katolíckej univerzity, prvej od čias reformácie.

PRVÝ KARDINÁL

Podľa vedúcej komunikácie Štokholmskej diecézy Kristiny Hellnerovej „všeobecná úroveň vedomostí o katolicizme je vo Švédsku veľmi nízka, bežný Švéd o katolicizme nič nevie, čo sprečáva veľa zaujatosti a predsudkov“. Aj napriek tomu je však katolicizmus jedným z najrýchlejšie rastúcich náboženstiev v tejto krajinе. Ročne dochádza asi ku sto konverziám, tento rok bolo počas Veľkej noci prijatých do Katolíckej cirkvi 70 katechumenov. „Mnoho z najtradičnejších a najkonzervatívnejších katolíkov v našich farnostiach konvertovalo z luteránskej cirkev“, hovorí K. Hellnerová. Každoročne konverteje aj nejaký kňaz zo Švédskej luteránskej cirkev, a to aj ženy.

„Často je to katolícka spiritualita a pevnosť vo vieri, ktoré pritahujú ľudí, ako aj medzinárodný charakter Cirkvi. Tí, ktorí konvertujú, môžu mať veľmi

odlišné príbehy, v poslednom čase mnohí prichádzajú z takzvaných slobodných cirkví,“ vysvetluje pozadie pribúdajúcich konverzií biskup Štokholmskej diecézy Anders Arborelius, OCD, sám konvertita, ktorého minulý rok pápež František vymenoval za vôbec prvého švédskeho kardinála.

Mons. Arborelius sa narodil v roku 1949 vo Švajčiarsku švédskym rodicom, vyrastal vo švédskom meste Lund ako luterán. Ako dvadsaťročný konvertoval na katolícku vieru, o dva roky neskôr vstúpil do kláštora bosých karmelítanov v Norraby na juhu Švédska. Ako 30-ročný bol vysvätený za kňaza, roku 1998 za biskupa. Po svojom vymenovaní za kardinála sa vo Švédsku stal doslova celebritou. Najväčší švédsky spravodajský magazín *Fokus* ho dokonca vyhlásil za Švéda roka 2017, čo kardinál považuje „za skutočnosť, že Katolícka cirkev je stále väčším súčasťou švédskej reality a časťou kultúry švédskej spoločnosti“.

DVA PRÍSTUPY

Katolícku cirkev vo Švédsku vybudovali a budujú najmä utečenci a pristáhovalci. Aj keď tu mohutne ekumenické hnutie, dedičstvo reformácie a sekularizmus volajúci po multikulturalizme vytvárajú rôzne prieky Katolíckej cirkevi.

Najnovší rozruch vyvolali predstavitelia mesta Växjö na juhu Švédska, keď v polovičke mája povolili miestnej mešite adhan – islamské zvolávanie na modlitbu. Aj mnohí Švédi považujú tento krok za kontroverzný, pretože tí istí predstavitelia mesta zakázali používať zvony na miestnom katolíckom Kostole sv. Michala. Hoci povolenie určuje, aby muezíno zvolávanie kvôli rušeniu obyvateľov neprekračovalo určitú hladinu decibelov a neutrvalo dlhšie ako päť minút, miestny katolícky kňaz Ingvar Fogelqvist tvrdí, že „ide o otázku spravodlivosti“. Poznamenal, že kostolné zvony sú malé a „v komunite môžu trošku zviditeľniť Katolícku cirkev“.

Je prekvapujúce, že práve ono zviditeľnenie prekáža vedeniu mesta, pretože na druhej strane súhlasi s odôvodnením hovorca miestnej muslimskej komunity Avdiho Islamiho, ktorý považuje adhan za spôsob oslavovania rozdielov: „Je lepšie rozmyšľať o rozdieloch, pretože nás to robí silnejšími.“

Aj to je tvár súčasného Švédska.

PL

(Snímka: CNS)

Ateisti vyzývajú na znovuzrodenie kresťanského učenia a jeho napĺňanie v praxi

Ateisti hľadajú Boha, kresťania ho opúšťajú

Podľa správy *Európska mládež a náboženstvo*, ktorá vychádza z európskeho sociálneho prieskumu medzi rokmi 2014 – 2016, vyplýva, že európsky vývoj smeruje k post-kresťanskej spoločnosti.

Zprieskumu respondentov vo veku od 16 do 29 rokov vyplýva, že najnáboženskou európskou krajinou je Poľsko, kde sa považuje za neveriacich iba 17 % mladých ľudí; za našimi severnými susedmi nasleduje Litva s 25 %.

Najmenej náboženskou krajinou v Európe je Česko, kde až 91 % mladých dospelých tvrdí, že sa nehlásia k nijakému náboženstvu. Podobne je to aj v Estónsku, Švédsku a Holandsku, kde sa 70 – 80 % mladých ľudí tiež nepovažuje za veriacich. Vo Veľkej Británii sa iba 7 % mladých dospelých hlási k Anglikánskej cirkvi, menej ako 10 % sa zaraďuje ku katolíkom.

POKLES NÁBOŽNOSTI

Výskum ukázal, že, medzi tými, ktorí sa identifikovali ako katolíci, existujú veľké rozdiely v úrovniach praktizovania viery. Len v Poľsku, Portugalsku a Írsku respondenti uviedli, že viac ako 10 % z nich navštievuje sv. omše aspoň raz týždenne. Praktizovanie viery je najsilnejšie v Poľsku, kde viac ako 80 % mladých uviedlo, že sú katolíci, pričom približne polovica z nich chodí na omšu aspoň raz za týždeň. V Litve, kde 70 % mladých dospelých uvádzia, že sú katolíci, iba 5 % chodí každý týždeň na omšu.

V katolíckom Írsku došlo v posledných 30 rokoch k významnému poklesu nábožnosti, „ale v porovnaní s ktoroukoľvek inou krajinou v západnej Európe, Írsko stále vyzerá dosť nábožne,“ povedal profesor teológie a sociológie

náboženstva na katolíckej St Mary's University v Londýne Stephen Bullivant.

V Česku 70 % mládeže vyhlásilo, že nikdy nechodili do kostola a ani na iné bohoslužobné miesto, a 80 % uviedlo, že sa nikdy nemodlili. Vo Veľkej Británii, Francúzsku, Belgicku, Španielsku a Holandsku medzi 56 – 60 % respondentov označilo, že nikdy nenaštívili kostol a 63 – 66 % opýtaných uviedlo, že sa nikdy nemodlili.

Mnoho ľudí si uvedomuje, že ked' sa rozhodli odhodiť od seba kresťanstvo, zrejme si neuvedomili, čo zahadzujú, a už vôbec neuvažovali, pred čím všetkým ich chránilo.

Celkovo teda možno povedať, že až na niekoľko viditeľných výnimiek sa mladí ľudia v Európe nehlásia k náboženstvu alebo ho nepraktizujú. Podľa S. Bullivanta „sa náboženská identita jednoducho neprenáša z rodičov na deti, len cez ne preteče. Novým štandardom je nijaké náboženstvo a tých párludí, ktorí sú veriaci, vníma, že plávajú proti prúdu.“

DAWKINS MENÍ RÉTORIKU

Výsledky prieskumu nevyznievajú na prvý pohľad optimisticky a povzbudzu-

júco. „*O dvadsať či tridsať rokov budú hlavné cirkvi menšie, no tí, čo v nich zostanú, budú svojej viere naozaj oddaní,*“ predpovedá S. Bullivant. Upozorňuje však, že „*moslimská pôrodnosť je vyššia ako všeobecná populácia a moslimovia majú oveľa vyššiu udržateľnosť svojho náboženstva*“.

No práve „*moslimská pôrodnosť a vyššia udržateľnosť svojho náboženstva*“ medzi muslimami je fenomén, ktorý celú situáciu môže ak nie zvrátiť, tak aspoň vylepšíť v prospech kresťanstva v Európe. Paradoxné však na tom je, že na zastavenie reálne hroziaceho trendu upozorňujú „zarytí“ ateisti.

Medzi prvými, ktorí začali meniť doterajší útočný tón, patrí známy horlivý ateista, či ešte lepšie povedané – anti-ateista, Richard Dawkins. Tento britský prominentný kritik náboženstva, ktorý zásadne odmieta základnú koncepciu rodičovských práv ako obrovský nezmysel, pričom tvrdí, že „*štát potrebuje chrániť deti pred veriacimi rodičmi*“, ktorí im „*vstupujú*“ náboženskú ideológiju, teraz nielenže prehadzuje výhybku, ale od poukazovania na kresťanstvo ako na niečo, pred čím treba deti chrániť, prechádza k poukazovaniu na jeho „*dobrú, vľúdnú a láskavú*“ stránku, ba čo viac – začal kresťanstvo dokonca brániť! Podľa Dawkinsa je zrazu európske kresťanstvo „*bariéra proti niečomu horšiemu*“. A aby bolo každému jasné, čo má pod „*niečim horším*“ na mysli, tak dodáva: „*Nepoznám kresťanov, ktorí by vyhadzovali do vzduchu budovy, ani som nikdy nepočul o*“

»»

kresťanovi, ktorý by bol samovražedným atentátnikom, a ani neviem o nijakej kresťanskej denominácii, v ktorej by boli presvedčení, že trestom za odpadlých je smrť.“

Z HLÚPEHO DOBRÉ

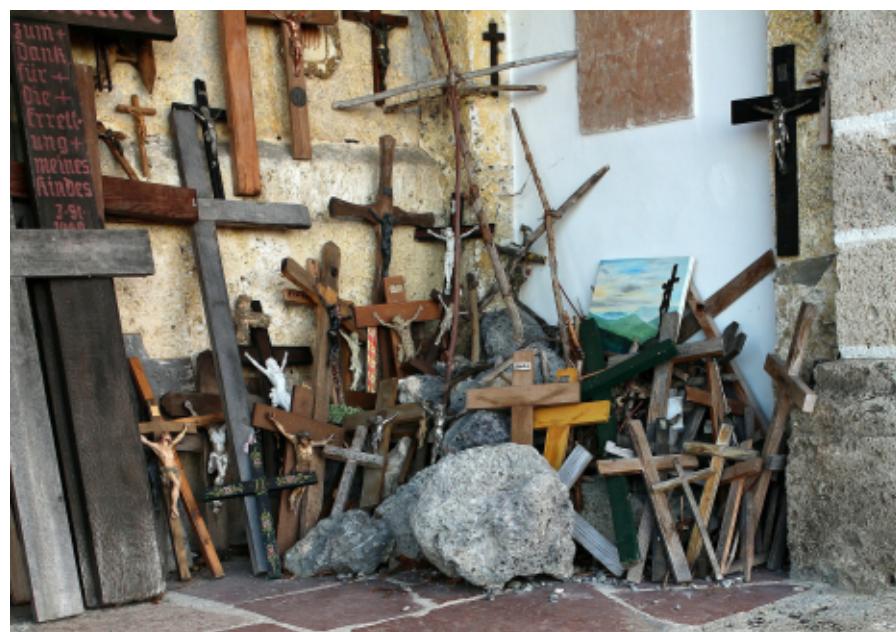
Podobný postoj, ako má Dawkins, začal zrazu mať aj americký komik, politický komentátor a ateistický moderátor HBO Bill Maher, ktorý je známy svojím kresťanstvom zosmiešňujúcim filmovým dokumentom *Religulous*. Donedávna ešte tvrdil, že „kresťanstvo je hlúpe a nebezpečné“, teraz však svojich divákov a obdivovateľov nielenže varuje, že islam predstavuje „oveľa väčšie nebezpečenstvo“, ale dokonca cituje Dawkinsa, že „kresťanstvo je dobré vďudne a láskové“. Americký spisovateľ a pro-life aktivista Jonathon Van Maren povedal, že „bolo veľmi zvláštne sledovať, ako Maher v televízii obraňuje kresťanstvo, a veľmi príjemné pozorovať zaradený a zmätený výraz na tvárich tých, čo s ním robili rozhovor“.

Aj známa holandsko-americká ateistka a feministka Ayaan Hirsi Aliová, ktorá je prísnou kritičkou islamu, no ani na kresťanstve nenechá suchú nitku, teraz tvrdí, že jediným riešením krízy kultúry sú kresťania, ba čo viac – kresťania by mali dokonca začať obraťať moslimov na kresťanskú vieru. Jej obhajoba kresťanstva dosiahla takú intenzitu, že kanadský autor a politický komentátor Mark Steyn vyhlásil, že „táto ateistka sa vyjadruje v súvislosti s kresťanstvom oveľa presvedčivejšie než arcibiskup z Canterbury“.

NÁVRATY K VIERE

Je zjavné, že mnoho ľudí si uvedomuje, že ked' sa rozhodli odhodiť od seba kresťanstvo, zrejme si neuvedomili, čo zahadzujú, a už vôbec neuvažovali, pred čím všetkým ich chránilo. Preto vyzniewa paradoxne, že práve tí, ktorí svojimi tvrdeniami o neexistencii Boha a o „hlúposti“, ba až „nebezpečenstve kresťanstva“, teraz nielenže vyžívajú na znovuzrodenie kresťanského učenia a jeho napĺňanie v praxi, ale dokonca sami začinajú hľadať Boha.

Brilantný britský filozof, spisovateľ a politológ sir Roger Scruton priznal, že začal zápasíť so svojím neverectvom. V rozhovore s Markom Steynom povedal, že „židovsko-kresťanská tradícia je základ základov“, pretože „bez nej by sme totiž nemali západnú civilizáciu“. Ateista Scruton sa teraz centimeter po centimetri vracia späť k vierie, ba dokonca nabáda mladých ľudí, aby sa vrátili do kostolov.

Známky kanadský profesor psychológie Jordan B. Peterson sice stále zápasí s kresťanskou vierou a nie je rozhodnutý či uveriť alebo neuveriť v historické zmŕtvychvstania Ježiša Krista, je tak či onak presvedčený, že kresťanstvo v sebe zahŕňa základné pravdy, bez ktorých naša kultúra neprežije. V máji 2017 začal tento Kanadčan zverejňovať sériu 50 prednášok o psychologickom význame biblických príbehov, v ktorých analyzuje archetypálne príbehy z knihy *Genes* ako vzory správania, ktoré sa zdajú byť nevyhnutné pre sociálnu a kultúrnu, ale aj osobnú stabilitu.

KRESŤANSKÍ ATEISTI

„Som kresťanský ateista,“ začal označovať sám seba britský autor, novinár a politický komentátor Douglas Kear Murray. Hoci zatial zostáva ateistom, kresťanstvo hodnotí ako veľmi pozitívnu vec. Priznáva, že pri skúmaní „krí-

zy kultúrnej dôveryhodnosti Európy“ si jasne uvedomil, že to, čomu sa Európa viac ako polstoročie vyhýbala, t. j. kresťanstvu, začína teraz chápať ako niečo „veľmi podstatné a dôležité“.

„Je veľmi kuriózne, že mnohí ateisti sa v súvislosti s kresťanstvom vyjadrujú oveľa presvedčivejšie než samotní kresťania,“ poznamenáva Mark Steyn. Aj napriek tomu, že sa kresťanské cirkev nahlas ospravedlňujú za hriechy kresťanstva v dejinách, mnohí prominentní neverci poukazujú na hodnotu kresťanstva, ba niektorí z nich dokonca obhajujú opäťovné zväženie prijatia viery do spoločnosti, ktorá sa jej vzdaala a opustila ju.

No ešte dôležitejšie je, že ked' nás už samotní ateisti a agnostici upozorňujú na to, že kresťanstvo sa vzdávame na vlastné riziko a nebezpečenstvo, mali by sme začať tomu venovať naozaj zvýšenú pozornosť. A nielen venovať... PL

PriestorNet

NÁBOŽENSTVO
KULTÚRA
SPOLOČNOSŤ

priestornet.com

Dalitskí kresťania sú permanentne diskriminovaní – pomôžme im!

Nedotknutel'ní

Dalitské kresťanské ženy v Indii sú trojako diskriminované. Trpia chudobou, ponižovaním a prenasledovaním. Majú však niečo, čo im pomáha vyrovnávať sa s ich každodenným trápením.

Predstavte si, že žijete v spoločnosti, ktorá vás odmieta. Okolo idúci sa vás štítia, ak sa pridáte k nejakému zhromaždeniu, hned' vás z neho vyháňajú. Máte obmedzený prístup k vzdelaniu, trpíte chudobou, doma aj na ulici znášate násilie.

Pre Európana je to strašná predstava, ale pre milióny žien v Indii je to dennodenná realita. Obzvlášť, keď patria k dalitom a ku kresťanskej menštine. Až trojaká diskriminácia – rodová, spoločenská a náboženská – ich vytláča na okraj spoločnosti, do biedy a násilia.

Na druhej strane práve tí najchudobnejší z chudobných objavujú kresťanstvo ako náboženstvo, ktoré ich vyslobodzuje zo spoločenskej izolácie a pomáha im dôstojne rásť.

BYŤ DALITOM

Termín *dalit* sa v súčasnosti prekladá zo sanskrtu a hindčiny v kontexte spoločenskej hierarchie ako *nedotknutel'ny* – príslušníci vyšších sociálnych vrstiev sa ich nesmeli dotýkať, pretože dalitov považovali za nečistých. Dalitovia sa v Indii nachádzajú na dne spoločenského rebríčka. V sociálnej hierarchii sú tak nízko, že sú z indického pevne vymedzeného spoločenského poriadku známejho ako kastový systém vyčlenene-

ní – doslova *vydedenci*. Od dalitov sa očakáva, že budú vykonávať úlohy považované za podradné či ponižujúce pre príslušníkov kastového systému, ako napríklad odstraňovanie ľudského odpadu či mŕtvych zvierat.

Takmer päťtinu Indov (240 miliónov) tvoria dalitovia. Indická ústava sa síce zmieňuje o princípe rovnosti a zakazuje diskrimináciu v zamestnaní aj vo vzdelávaní, ale diskriminácia na základe kasty stále existuje na väčšine územia Indie. Dalitovia trpia každodennou segregáciou a diskrimináciou, ako aj násilím a zneužívaním zo strany príslušníkov kastového systému. Väčšina obetí nútenej práce v Indii sú práve dalitovia.

BYŤ ŽENOU

Ženy v Indii sa boria s tiažkým osudom. Obzvlášť v menej rozvinutých regiónoch je postavenie žien v spoločnosti podradné. Už počas t'archavosti rodičia dúfajú, že sa im narodí chlapec, keďže dievčatá pre nich znamenajú „*len výdavky*“.

Dievčatá majú veľmi obmedzený prístup k vzdelaniu v porovnaní s chlapcami, sú často vystavené zneužívaniu a detským sobášom. V rodinách sú to práve ženy, ktoré vykonávajú najťaž-

šie práce. Nemajú absolútne nijaký hlas ani v rozhodnutiach, ktoré sa ich osobne týkajú. Namiesto toho sú úplne vydané na milosť svojim otcom, manželom a synom.

India má problémy s domácim a sexuálnym násivím voči ženám. Obef'a-mi sexuálneho zneužívania a nútenej prostitúcie sú obzvlášť ženy a dievčatá z kasty dalitov. Podľa indického Národného úradu pre záznamy o trestných činnostiach každý deň znásilnia štyri dalitské ženy! Smutným, ale, žiaľ, bežným osudem dalitských žien je aj nútenej chrámová prostitúcia v rámci tzv. systému dévadásí (*božie tanecnice*), kde sú vykoristované a týrané a nezriedka umierajú neskôr na AIDS.

BYŤ KRESŤANOM

Kresťania v severných regiónoch Indie sú predovšetkým príslušníci chudobnej kasty dalitov alebo nemajetných kmeňov. Spomedzi 29 miliónov kresťanov v Indii je asi 60 až 70 % dalitov.

Pre „vydedencov“, ktorí po stáročia znášali každodennú diskrimináciu a poníženie, odkaz kresťanstva prináša záchrannu. Posolstvo, že existuje Boh, ktorý trpel – tak ako oni – a ktorý pozýva do svojho spoločenstva zvlášť tých najchudobnejších ako Božie deti, vnímajú dalitovia ako neuveriteľnú túlavu. Takáto viera ich vedie k premene. Dalitovia začnú chápať svoju ľudskú dôstojnosť a cítia sa silnejší, keď sa stanú súčasťou komunity. Už nie sú viac „vydedenci“; sú členmi všeobecného cirkevného spoločenstva.

Ked' sa však dalit rozhodne stat' kresťanom, zažíva vo svojom už aj tak tiažkom živote ešte viac utrpenia, pretože ako kresťan čelí d'alšiemu vylučovaniu zo spoločnosti a obťažovaniu. Ak totiž dalitovia oficiálne vyznávajú kresťanskú vieru, strácajú nárok na akékoľvek štátne dávky. Indická ústava sice garantuje určité privilégiá hinduistickým, budhistickým a sikhským dalitom, ale rovnaké benefity sa nevzťahujú na tých, ktorí sa obrátiť na kresťanstvo či islam. Aj napriek formálne stanovenej náboženskej slobode však pod vplyvom hinduistického nacionálizmu vzrástá aktivity extrémistických skupín, ktoré kresťanov ohrozujú – na niektorých miestach útočia na ich školy, usilujú sa vytvárať nepriateľskú atmosféru a označujú kresťanov za nepriateľov indickej spoločnosti.

Väčšina kresťanov v severných a východných častiach Indie – prevažne dalitovia – žije v žalostných podmienkach.

>>>

Ako obete nútenej práce bez vlastníctva akejkoľvek pôdy zarábajú sotva na to, aby prežili. Hned' ako sa dostanú do dlhov voči svojim prenájmateľom a zamestnávateľom, prepadnú sa do takmer úplného otroctva. Oficiálne úsilia indického štátu o podporu drobného podnikania, zavedenie vdovských dôchodkov a podobné výhody sú nedostatočné a často napojené na korupčné kanály. Indickí kresťania žijú hlboko pod hranicou chudoby, živoria na okraji dedín v chatrčiach z blata či slamy, jasne oddelených od štvrtí vyšších kášt. V niektorých oblastiach majú zakázané vstupovať do chrámov, pit' z verejných studní a dokonca aj navštěvovať školu, pretože kastový systém je v tomto regióne stále pevne zakorenéný.

INDICKÉ NÁBOŽENSTVÁ

India má povest' spirituálne bohatej krajiny. A nie neoprávnene. Je domovom štyroch hlavných svetových náboženstiev. Hlavným a najstarším náboženstvom v Indii je hinduizmus, ktorý vyznáva 80 % obyvateľov. Na druhom mieste sa nachádza islam, ku ktorému sa hlásia 13,4 % Indov. V krajinе žije približne 138 miliónov moslimov, čo predstavuje jednu z najväčších moslimských komunit na svete. Tretím najrozšírenejším náboženstvom je kresťanstvo; to vyznáva 2,3 % obyvateľstva, čiže takmer 30 miliónov ľudí. V neposlednom rade je India rodiskom budhizmu a sikhizmu s miliónmi príslušníkov.

Podľa ústavy je India sekulárny štát, ktorý garantuje rovnaké práva všetkým bez ohľadu na sociálny pôvod či náboženské vyznanie, ale v praxi sa to nedodržiava. Vláda podporuje „pôvodné“ náboženstvá ako hinduizmus, budhizmus a sikhizmus, no vyznávači „cudzích“ vierovyznaní ako islam či kresťanstvo, čelia diskriminácii. V mnohých indických štátoch platia antikonverzné zákony, ktoré zakazujú hinduistom zmeniť svoje náboženstvo.

CIRKEV V INDII

India bola jednou z prvých krajín, ktorých sa kresťanstvo dotklo. Traduje sa, že v roku 52 po Kristovi apoštol svätý Tomáš prišiel na Malabarské pobrežie (Kerala), kde mnohých obrátil. Približne v roku 72 bol sv. Tomáš umučený v meste Mylapore (teraz Chennai, tiež Madras) na východnom pobreží južnej Indie. Od 5. storočia bolo Malabarské pobrežie pod portugalskou nadvládou, ktorá podporovala katolícku misiu v regióne. Na severe a na severovýchode Indie je Katolícka cirkev naopak prí-

tomná len približne 120 rokov. Na mnohých miestach sa však mohla vzmáhať až v druhej polovici 20. storočia.

V súčasnosti asi 2,3 % indickej populácie tvoria kresťania, väčšina z nich sú katolíci, vrátane tých, ktorí vyznávajú východné obrady – sýrsko-malabarský a sýrsko-malankarský. Dalitovia predstavujú v rámci katolíckej populácie najväčšiu skupinu – až 60%; v niektorých severných štátoch je toto percento ešte vyššie.

Dalitovia predstavujú v rámci katolíckej populácie Indie najväčšiu skupinu – až 60 %; v niektorých severných štátoch je toto percento ešte vyššie.

V severnej Indii prítomnosť Katolíckej cirkvi mení životy obyvateľov. Väčšina z nich tu žije vo veľkej chudobe. Tamoxí ľudia len s námahou živia svoje rodiny. Sú bez základného vzdelania, pracujú v zúfalých podmienkach ako nádenníci a sú úplne vydaní na milosť svojim pánom a zamestnávateľom. Ak by tam Cirkev nepôsobila a nepomáhala, veľa detí by nemalo nádej chodiť do školy, veľa chorých ľudí by nemalo zdravotnú starostlivosť a ani inak by sa nedalo uniknúť zúfalej chudobe. Posolstvo evanjelia však umožňuje dalitom pochopiť, že aj oni majú ľudskú dôstojnosť a sú pozvaní byť členmi komunity. Táto skúsenosť je pre dalitov taká ohromujúca, že sú ochotní vynalo-

žiť veľké úsilie na jej dosiahnutie. Kráčajú celé hodiny alebo minú to málo peňazí, čo zarobia – zriedka viac ako jeden či dva doláre za deň – na dopravu, aby sa dostali do najbližšieho kostola, ktorý neslúži len ako miesto určené na zhromažďovanie a uctievanie. Je tiež viditeľným znakom komunity a spoločných hodnôt. Posilňuje identitu kresťanov, čo je pre túto marginalizovanú komunitu veľmi dôležité.

AKO POMÔČŤ

Viera môže zmeniť životy dalitov napriek ich hmotnej chudobe. Pretvára spôsob, akým sa ľudia dokážu vyrovnáť s ťažkosťami a zápasmi v každodennej živote. Sú utláčaní a podmienky, v ktorých žijú, sú také žalostné, že sú chorí na tele i na duši. Pastoračná starostlivosť a úprimný záujem Cirkvi uzdravuje ľudí. *Biblia* poskytuje návod a motiváciu na prekonanie krutosti života. Radostné posolstvo evanjelia ich oslobodzuje od pocitu bezcennosti a vyhlúčenia zo spoločnosti.

Aj čitatelia časopisu VOX môžu aktívne pomôcť pri pastoračnej pomoci dalitom s názvom *Sila dalitských žien*, ktorú organizuje pápežská nadácia ACN Slovensko – Pomoc trpiacej Cirkvi.

Podporiť prenasledovaných kresťanov môžete modlitbou, obetou a finančne. Pomôcť finančne sa dá prevodom na účet nadácie ACN Slovensko (SK09 0900 0000 0051 2133 9396), alebo on-line platbou na <https://acn-slovensko.darujme.sk/2285/>. Viac na www.acn-slovensko.org

*Podľa ACN Slovensko spracoval -pl-
(Snímky: ACN, IDSN)*

Svätý Ján Damaský o stvorení anjelov a o ich bytí

Stoja nad nami

Vďaka ezoterike sa čoraz častejšie objavujú informácie o anjeloch, vychádzajúce z poloprávd až výmyslov.

Cirkevný otec sv. JÁN DAMASKÝ zhŕnul učenie o týchto duchovných bytostiach v diele *O pravej viere (De fide orthodoxa)* v stati *Stvorenie anjelov a ich bytie.*

Sám Boh je stvoriteľom a stvárňovateľom anjelov. K bytiu ich povolal z nebytia. Stvoril ich podľa svojho obrazu akoby nejakú telesnú prirodzenosť, nejaký druh vetra a nehmotného ohňa, ako hovorí božský Dávid: „*Vetry sú tvojimi poslami, ohnívé plamene tvojimi služobníkmi*“ (Ž 103, 4). Opisuje tým ľahkosť, zápal, vrúcnosť, rozhodnosť a rýchlosť, s ktorými sa anjeli oddávajú Bohu a slúžia mu, a ich úsilie a slobodu od každého materiálneho zmýšľania.

ROZUMNÝ A MYSLIACI

Anjel je teda mysliaci, vždy činné bytie so slobodnou vôleou. Je to netelesné, Bohu vždy slúžiace bytie, ktorého prirodzenosť dostala z milosti nesmrteľnosti. Formu a ustanovenie jeho bytia pozná len Stvoriteľ.

Netelesným a nehmotným sa jeho bytie nazýva vo vzťahu k nám. Lebo pri porovnávaní s Bohom, ktorý jediný je neporovnatelný, sa všetko javí ako surové a hmotné. Skutočne nehmotné a netelesné je len Božie bytie.

Anjel je teda rozumné, mysliaci bytie, ktoré má slobodnú vôleu. Môže zmeniť svoje zmýšľanie a úmysel. Lebo všetko stvorené je aj meniteľné, iba nestvorené je nemeniteľné. A všetko rozumné mô-

že určovať samé seba. Ako rozumný a mysliaci má preto anjel slobodné sebaurčenie. Ako stvorený je však meniteľný, má moc nielen zotrvať v dobrom a napredovať v ňom, ale i prikloniť sa k zlému.

Anjel je neschopný obrátenia, pretože je netelesný. Lebo človek dosiahol obrátenie kvôli slabosti tela. Nesmrteľný je anjel nie z moci svojej prirodzenosti, ale vďaka milosti. Lebo všetko, čo malo začiatok, má prirodzené aj koniec. Iba Boh je vždy, ba ešte viac. Lebo Stvoriteľ časov nepodlieha času.

NEOHRANIČENÝ

Anjeli sú druhotními, duchovnými svetlami. Svoje osvetenie majú od prvého, bezpočiatočného Svetla. Reč a sluch nepotrebuju. Myšlenky a úmysly si vymenávajú medzi sebou bez hovoreného slova.

Všetci anjeli boli stvorení prostredníctvom Božieho Syna a zavŕšení prostredníctvom posvätenia od Svätého Ducha. Primerane svojej dôstojnosti a hierarchii dostali účasť na osvetení a milosti.

Anjeli sú viazaní na určené miesto. Lebo ked' sú v nebi, tak nie sú na zemi. Ked' sú Bohom posielaní na zem, tak nezotrvávajú v nebi. Anjeli však nie sú ohraničení múrmami a dverami, závorami

a pečaťami, lebo sú neohraničení. Sú neohraničení, hovoríme. Lebo tým, ktorí sú toho hodní, a ktorým ich Boh chce zjavíť, sa nezjavujú takí, akí sú, ale v zmenenej podobe, v akej vidiaci sú schopní ich vidieť. Lebo neohraničené zo svojej prirodzenosti a v skutočnom zmysle slova je len to, čo je nestvorené. Každé stvorenie je ohraničené svojím Stvoriteľom.

OCHRANCOVIA

Anjeli dostali posvätenie mimo svojej prirodzenosti, od Svätého Ducha. Prostredníctvom Božej milosti prorokujú. Manželstvo nepotrebujú, pretože nie sú smrteľní. Sú to duchovia, preto sú aj na duchovných miestach. Podľa svojej prirodzenosti nemajú telesnú podobu, ani trojrozmernosť. No tým, že sú duchovne prítomní a pôsobia tam, kde im bolo prikázané, nemôžu byť a pôsobiť v rovnakom čase tu a tam.

Či sú anjeli podľa svojej podstaty rovnakí, alebo sa od seba odlišujú, to nevieme. Vie to len Boh, ktorý ich stvoril; ten vie všetko.

Anjeli sa navzájom odlišujú podľa žiary a stavu, či už množstvo žiary zodpovedá ich stavu, alebo ich stav zodpovedá množstvu ich žiary. Kvôli hierarchickému postaveniu alebo kvôli prirodzenosti sa navzájom osvecujú. Je jasné, že vyššie postavení anjeli sprostredkúvajú osvetenie a poznanie nižšie postaveným anjelom.

Anjeli sú silní a pripravení uskutočňovať Božiu vôle. Vďaka ich rýchlej prirodzenosti sa nachádzajú okamžite všade tam, kam im to Boží pokyn prikáže. Anjeli ochraňujú časti zeme, predsedajú nárom a mestám, ako im to prikázal Stvoriteľ. Starajú sa o naše záležitosti a pomáhajú nám. Je isté, že z Božej vôle a príkazu stoja nad nami a ustanovenie sú okolo Boha.

Len ľažko sa dajú prehovoriť na zlé, a predsa nie sú neprehovoriteľní. Teraz sú neprehovoriteľní, no nie z moci svojej prirodzenosti, ale z moci milosti a horlivosti, ktorou sa držia výlučne dobra.

Anjeli kontemplujú Boha do tej miery, do akej sú toho uschopnení, a to je ich potravou.

Anjeli stoja nad nami, lebo sú netelesní a slobodní od každej telesnej vášne, ale však nie sú bez vášne. Lebo iba božstvo je bez vášne. Anjeli na seba berú podobu, ktorú Pán Boh prikazuje, a takto sa zjavujú ľuďom a odkrývajú im Božie tajomstvá. Anjeli prebývajú v nebi a ich jedinou prácou je chváliť Boha a slúžiť jeho Božej vôle.

SV. JÁN DAMASKÝ

Anjel strážca je prítomný v momente smrti a pomáha duši pred útokom diabla

Smrť a anjel strážca

Páter ANTONIO MARIA CARDENAS z Rádu sväteho Kríža na stránkach francúzskeho katolíckeho portálu *Aleteia* hovorí o úlohe anjela strážcu v čase našej smrti a po nej.

Poslanie anjelov strážcov sa nekončí smrťou; pokračuje, až kým nedojde k zjednoteniu ľudskej duše s Bohom.

Čo sa týka anjelov strážcov, *Katechizmus katolíckej cirkvi* učí, že „*ludský život je od detstva až po smrť obklopený ich ochranou a orodovaním*“ (KKC 336). Z tohto textu je zrejmé, že máme ochranu a ostražitosť našich strážnych anjelov aj v momente smrti. Títo anjeli nás nielen sprevádzajú v našom pozemskom živote, ale ich činnosť sa rozšíruje do ďalšieho života.

POSLANIE

Aby sme porozumeli vztahu, ktorý je vytvorený medzi anjelmi a ľudskými bytosťami počas nášho prechodu z tohto života na druhý, musíme pochopiť, že anjeli boli „*poslani slúžiť tým, čo majú dosťať do dedičstva spásu*“ (Hebr 1, 14).

Podobne aj učiteľ Cirkvi svätý Bazil Veľký učí, že nikto nemôže poprieť, že „*každý veriaci má pri sebe anjela ako by ochrancu a pastiera, ktorý ho vedie životom*“ (KKC 336). To znamená, že hlavným poslaním strážnych anjelov je spásanie ľudstva: aby každý z nás vstúpil do života spojenia s Bohom. Táto misia zahŕňa pomoc, ktorú anjeli strážcovia dávajú dušiam v momente, keď sa objavia pred Bohom.

Cirkevní otcovia prezentujú túto špeciálnu misiu tak, že anjeli strážcovia sú prítomní s dušou v momente smrti a pomáhajú jej a chránia ju pred poslednými útokmi démonov.

SPREVÁDZANIE

Svätý Alojz Gonzaga uvádzá, že v momente, keď duša opúšťa telo, sprevádza a utešuje ju jej anjelom strážcom, aby mohla prísť s dôverou pred Božím súdom. Podľa tohto svätca anjel prezentuje zásluhy Krista, aby v nich duša našla podporu v okamihu svojho osobného rozhodnutia. Hned, ako Božský sudca vysloví svoj rozsudok, ak je duša poslaná do očistca, často ju navštievujú jej

opatrovníci, ktorí ju utešujú a utužujú, prinášajú modlitby, ktoré sa za dušu modlia na zemi, a uistujú dušu o jej budúcom oslobodení z očistca.

Z toho vyplýva, že pomoc a poslanie strážného anjela sa nekončí smrťou toho, ktorého anjel chráni. Táto misia pokračuje, až kým duša nedosiahne spojenie s Bohom.

Musíme mať však stále na pamäti, že po smrti nás čaká určitý proces, v ktorom si duša môže pred Bohom slobodne vybrať otvoreniu sa Božej láske a milovať Boha, alebo definitívne, raz a navždy odmietnuť jeho lásku a odpustenie, čím sa však navždy vzdáva radostného spoločenstva s Bohom. Podrobnejšie o tom hovoril aj pápež sv. Ján Pavol II. na generálnej audiencii 4. augusta 1999.

Ak sa duša rozhodne vstúpiť do spoločenstva s Bohom, spojí sa so svojím anjelom, aby chválili Trojjediného Boha po celú večnosť.

PRÍHOVORY

Môže sa však stať, že duša je, ako povedal na spomínanej generálnej audiencii sv. Ján Pavol II., „*otvorená Bohu, ale stále nedokonalá, smeruje k plnosti blahoslavenosti skrz očistenie, ktoré Cirkev vykresľuje v doktríne očistca*“.

V tomto prípade anjel, ktorý je svätý a čistý a žije v prítomnosti Boha, ani nepotrebuje ani sa nemôže podieľať na očistení „svojej“ duše. To, čo strážny anjel dokáže urobiť a aj robí, je príhovor za dušu svojho chránenca pred Božím trónom. Anjel však zároveň hľadá pomoc medzi ľuďmi na zemi vo forme modlitieb za svojho zverenca, aby mu ich prinášali, a tak duša mohla skoro opustiť očistec.

Tie duše, ktoré sa rozhodnú definitívne odmietnuť lásku a odpustenie Boha, a tak sa zrieknu radostného spoločenstva s ním na celý čas (z generálnej audiencie sv. Jána Pavla II., 21. júla 1999), tak odmietnu radostné prialstvo so svojím anjelom strážcom.

Ivan Guaderrama: Anjel

No aj v tejto strašnej situácii bude anjel aj tak chváliť Božiu spravodlivosť a svätosť.

V ktoromkoľvek z týchto troch možných scenárov, to znamená nebo, očistec či peklo, sa svätý anjel vždy bude radovať z Božieho súdu, pretože anjel je dokonale a úplne zjednotený s Bohou vôleou.

Pamäťajme, že aj my sa môžeme, či ešte lepšie – máme pripojiť k anjelom strážnym tých zosnulých, ktorých milujeme, takže môžu vziať a preniesť naše modlitby k Bohu a on môže prejavíť svoje milosrdensť.

ANTONIO M. CARDENAS, ORC

Neomarxistická hra Olivera Frljića vulgárnym spôsobom útočí na kresťanské hodnoty

Urážajúci gýč

Snímka: DSB

V Česku vyvolala vlnu nevôle divadelná hra s názvom *Naše násilie a vaše násilie*, v ktorej si okrem iného herečka z intímnych partií vytahuje českú zástavu a postava Ježiša znásilňuje muslimskú ženu.

Kontroverzná hra bosniasko-chorvátskeho režiséra Olivera Frljića mala českú premiéru 26. mája v rámci medzinárodného festivalu Divadelný svet Brno 2018. Rozporuplné reakcie na hru prišli už pred i po jej viedenskej premiére v roku 2016. A nebola to Frljićova prvá negatívna skúsenosť s diváckou obcou, pretože jeho niektoré inscenácie už boli zakázané v Chorvátsku, Bosne a Hercegovine, Srbsku či Poľsku (pozri *VOX* 8/2017).

ODPOR

Biskupi českých a moravských rímskokatolíckych diecéz, ako aj apoštolský exarcha zastupujúci Gréckokatolícku cirkev v Česku, sa hrou chorvátskeho režiséra zaoberali už v apríli v Nitre na spoločnom zasadnutí členov slovenskej a českej biskupskej konferencie. Česki a moravskí biskupi zaslali otvorený list brnianskemu primátorovi Petrovi Vokráľovi, keďže mesto Brno prispieva na spomínany festival. Kardinál Dominik Duka označil uvedenie hry za „výpredaj kresťanstva a jeho ideálov“: „Takto poňaté divadelné predstavenie je urážkou nielen českých kresťanov, ale aj

moslimov a v neposlednom rade všetkých občanov našej krajiny.“

Ešte pred uvedením Frljićovej hry sa proti nej ohradil a žiadal jej stiahnutie v otvorenom liste aj brniansky viceprimátor Petr Hladík: „V našej krajine máme slobodu vyznania a viera je pre niektorých z nás to najcennejšie, čo máme. Sú ľudia, ktorých sa použité motívy v predstavení bytostne dotýkajú a pochúťanie základnými entitami kresťanského náboženstva ich nielen uráža, ale vyvoláva v nich pocit ohrozenia slobody ich vyznania.“

K postihu brnianskeho viceprimátora sa pridali aj niektoré občianske spolky a kresťanskí aktivisti.

REAKCIE

Na množiace sa protesty proti hre sa nedalo nereagovať. Riaditeľ festivalu a zároveň i riaditeľ Národného divadla Brno Martin Glaser obhajoval hru „slobodou umeleckej tvorby“: „Súčasťou nášho civilizačného okruhu je stále aj právo umeleckej tvorby, ktorá k svojmu vyjadreniu slobodne používa i všeobecne predkladané symboly a obrazy.“ Podľa neho „znakom demokracie“ je, že „môžeme zaujímať úplne rozdielne sta-

noviská a názory, vynášať o rôznych skutočnostiach úplne odlišné hodnotiace súdy – napríklad, čo je a čo nie je umenie, čo je a čo nie je kvalitné“. A tak scénu, kde postava Ježiša znásilňuje muslimku, zláhčuje tvrdením, že nie je realistickým obrazom nejakého faktu: „Všetci vieme, že sa to nemohlo stať, je to len umelecký obraz. Jedna postava symbolizuje jednu kultúru, druhá predstavuje inú. To, že sú obe kultúry v nejakom násilnom vzťahu, je práve temou celej hry.“

Na podporu M. Glaseru sa pridala aj česká Asociácia nezávislých divadiel: „Snáď len malé deti si myslia, že to, čo nevidia, neexistuje. Treba ich chrániť pred obrazmi násilia. Prečo však treba chrániť dospelého diváka?“

O stiahnutie hry sa na brnianskom zastupiteľstve pokúsili ľudovci a komunisti, ale neuspeli. „Boli sme svedkami pokusu ovplyvňovať slobodu dramaturgickej rady, ktorá zostavila program festivalu. Hru uvedieme, takže priamo k potlačeniu slobody našťastie nedošlo, ale je to veľmi nebezpečný signál,“ nechal sa počuť M. Glaser. Ku Glaserovi sa pridala aj divadelná kritička v *Lidových novinách*: „Ide o vrcholne trápy pokus o cenzúru, ktorý je taký istý ako maniere minulého režimu.“

„Som nemilo prekvapený, s akou necitlivosťou organizátori obhajujú uvedenie hry bez toho, aby brali do úvahy, že sloboda slova je pokrivená, ak prezentuje sice dramaticky nadsadenú, ale nechutnú a urážlivú scénu o Ježišovi,“ reagoval na postoje obhajcov Frljićovo diela pražský pomocný biskup Václav Malý.

SLUŠNÍ ĽUDIA

Aj vďaka mnohým protestom bolo divadelné predstavenie beznádejne vypredané. Niekoľkotýždňové protesty proti hre *Naše násilie a vaše násilie* vyvrcholili práve na premiére v brnianskom divadle Husa na provázku. Už popoludní na námestí pred divadlom pôsobili rôzne skupinky demonštrantov. Kritizovali divadelníkov aj mesto, ktoré festival sponzoruje. Protestujúci rozvinuli transparenty a pokojne vyjadrovali svoj nesúhlas s hrou. „Toto predstavenie popiera hodnoty európskej civilizácie,“ upozorňovali tých, čo vchádzali do divadla.

Krátko po začiatí predstavenia vniklo na javisko zhruba 30 členov hnutia Slušní ľudia a utvorilo pred hercami reťaz v úsilí ich vytlačiť z javiska a zabrániť im v ďalšom hraní. „Chceli sme

>>>

sa pozriet, o čom tá hra je. Od desiatej minúty to bol maglajs, pverznoti, takže sme šli na javisko,“ vysvetlil predseda hnutia Zdeněk Pernica.

Diváci stotožňujúci sa s hrou začali hercom tleskať a skandovali: „*Slušní ľudia, domov!*“ – čo v danej situácii vyznelo veľmi paradoxne. Členovia Slušných ľudí odmietli výzvu bezpečnostnej agentúry, aby scénu opustili, a tak vedenie divadla si zavolalo na pomoc políciu. Po príchode policajného anti-konfliktného tímu aktivisti po dohode z predstavenia odišli.

„Úsilie zakazovať nejaké umenie je vždy niečo nebezpečné,“ komentoval situáciu M. Glaser. Za prapôvodcov incidentu označil politikov, pretože „*vopred hovorili, čo sa hrať má a čo nie.* Pretože nemali nástroje, ako hru zakázať, tak to vzala do vlastných rúk spodina“. Narušenie hry M. Glaser považuje za prekročenie hraníc a varovný signál spoločenského vývoja. Udalosť mu vraj pripomerala „scény z filmov o nástupe fašizmu“, a tak protestujúcich označil za „*brnianskych náckov*“.

Hnutie Slušní ľudia vzniklo ako reakcia na súčasné politické vedenie Brna a podľa českého politológa Miroslava Mareša však hnutie nie je doteraz pevne ideologickej ukojené a ako vyslovene extrémistické by ho necharakterizoval.

NOVÁ TOTALITA

Po odchode Slušných ľudí hra pokračovala. V hľadisku však zostali kresťanskí aktivisti, ktorí sa najprv pri nahých scénach nahlas modlili, no pri vrcholiacej scéne, keď herec s trňovou korunou na hlave zostupuje z kríza z ropných barelov a polonahý si líha na ženu ležiacu na bruchu a znásilňuje ju, začali v hľadisku hvízdať a skandovali: „*Neurázajte Krista Pána!*“ Bezpečnostná služba asi 15 osôb vyviedla.

„Musíme sa naučiť bojovať za našu vieri a nášho Boha, pretože ak ho niekto takýmto spôsobom uráža a ak ukazuje, že náš Boh niekoho znásilňuje, tak je to rúhania najvyššieho rádu,“ povedala neskôr kresťanská aktivistka Iva Syptáková.

„Keby niekto rovnakým spôsobom ako táto hra urážal náboženské presvedčenie židov alebo moslimov, nechali by ste ho? Asi nie. Vari sme my, kresťania, občania druhej kategórie?“ povedal jeden z protestujúcich Igor Tesařík.

„S vďakou vnímam niekoľko tisíc ľudí, ktorí sa postavili proti uvedeniu blasphemickej divadelnej hry,“ označil kardinál Duka na Facebooku. Podľa neho sa „Európa dostala do situácie totál-

Snímka: FMT

Oliver Frljić sa netají svojimi protikatolíckymi postojmi

neho chaosu. Sme v najhlbšej kríze demokracie. Toto si netrúfol ani nacistický, ani komunistický režim – a to boli totalitné režimy. Dostávame sa do novej totality, ktorú vytvárajú určité menšiny presadzujúce svoj bezbrehý, úplne nemorálny, nehumánny a nedemokratický prístup k druhým“. Pražský arcibiskup dokonca tvrdí, že umelci uvedením hry porušili zákon a mali by byť stíhaní.

KONTROVERZNÝ T. HALÍK

Netrvalo dlho a kontroverzné dielo po svojej českej premiére spustilo smršť trestných oznámení. Dryívá väčšina bola na autora hry O. Frljića, riaditeľa festivalu M. Glassera a na skupinu hercov za „neslušnosť“ hry a „hanobenie verejnosti“. Senátorka Eliška Wágnerová podala trestné oznámenie „na neznámeho páchateľa za výtržníctvo“.

„Vítam, že sa našli aj ľudia, ktorí sa odhodlali k činu, hru napadli na súde a žiadali jej odvolanie z programu divadla,“ napísal kardinál Duka.

Do diskusie sa okrem umelcov a aktivistov zapojili nielen politici, ale i jeden z najvýraznejších českých katolíckych duchovných Tomáš Halík. Síce tvrdí, že „hra je, prirodzené, zlá, nie je to nijaké veľké umelecké dielo a možno ide o nevkusnú hru“, no hned dodáva, že „to pohoršenie je z nepochopenia hry“: „V tej hre vôbec nejde o „Ježiša znásilňujúceho moslimku“, ale o protest proti svetu, v ktorom sa všetko – aj sväté symboly náboženstva – zneužíva na rozdúchávanie nenávisti jedných proti druhým.“ A aby to nebolo málo, „prostým veriacim“ odkazuje, že na toto predstavenia „nemajú chodiť“, keďže „nerozumejú kontextu hry“. T. Halík by dokonca „rád vedel“, či by väčšina tých, čo protestovali proti Frljićovej hre a „bránili kresťanstvo, vedeli vymenovať Desatora“.

T. Halík kritizoval aj kardinála Duku, ktorý označil hru za „neomarxistickú“. Podľa T. Halíka je to „len taká hantírka“ a je presvedčený, že „predstaviteľa Cirkvi by takto nemali hovorit“.

DVA METRE

Postoj T. Halíka nenechal chladným bývalého politika, diplomata a prekladateľa Michaela Žantovského, ktorý Halíkov postoj označil za „zrejmý druh intelektuálnej nekonzistencia, v horšom prípade intelektuálneho pokrytectva“. Podľa M. Žantovského T. Halík nemôže inscenáciu brániť, keď v minulosti kritizoval karikatúry proroka Mohameda vo francúzskom satirickom týždeníku *Charlie Hebdo*: „Bud' môže obhajovať slobodu prejavu vrátane nechutnosti, aké sa objavili v Charlie Hebdo alebo v brnianskom predstavení, alebo môže tvrdiť, že vzhľadom na naše civilizačné hodnoty a časť nábožensky cítiacaho obyvateľstva sú také nechutnosti neprípustné. Ale nemôže to v jednom prípade robiť tak, a v druhom onak. Pri Charlie Hebdo to bolo znevažovanie náboženských symbolov, no v Brne nie?“

M. Žantovský vyvrátil aj Halíkovo odmietnutie označenie Frljićovej hry za „neomarxistickú“. „Tá hra je adaptáciou románu Estetika odporu Petra Ulricha Weissa, ktorý bol typický predstaviteľom novej ľavice, takže nejde o nijaké na cti utŕhanie označiť hru za neomarxistickú. Napokon, sám režisér Frljić sa predsa k tomu verejne hlásí,“ čím M. Žantovský narážal na režisérovo „presvedčenie“, že „každý skutočný umelec musí byť ľavicový“.

Jedno asi treba O. Frljićovi uznať – je neomarxista, ktorý za jedinú hranicu, za ktorú by nešiel, je „nenútiť hercov robiť niečo, čo robiť nechcú“. Z toho však nevyplýva, že je to umenie.

PAVOL PRIKRYL

Prof. Petr Osolsobě reagoval na škandalóznu Frljićovu hru abdikáciou z umeleckej rady

Morálny hnus

Predstavenie hry *Vaše násilie a naše násilie má dohru. Z Umeleckej rady Divadelnej fakulty Janáčkovej akadémie múzických umení v Brne sa po štrnástich rokoch rozhodol odísť estetik a profesor PETR OSOLSOBĚ (na snímke). Informoval o tom v liste, v ktorom oslovouje rektora, dekanu a členov umeleckej rady Divadelnej fakulty JAMU. Vyjadril sa k samotnej hre aj k postoju umelecké rady. Abdikačný list prof. Petra Osolsobě uverejňujeme češtine a v plnom znení.*

Divadlo pôsobí lidem radost i nelibosť, rozpaky i zklamání. Nevéděl jsem ale, že může působit tak palčivou bolest, zármutek a pocit zahanbení, morální hnus, strach ze znesvěcení, zoufalství a pocit bezmoci, jaký jsem viděl u těch, které jsem v posledních čtyřech měsících v Brně potkával; lidi všech generací, věřící i nevěřící, studenti i senioři. Mluvil jsem s nimi, vím, co je bolelo. Obrazy ze hry Vaše násilí a naše násilí je škodolibě zranily a znejistily jejich důvěru v divadelní kulturu vůbec.

MLČANIE FAKULTY

Vím jistě, co by dnes řekl můj otec, profesor Ivo Osolsobě („Prasára!“) a byl by zaražený, bez obvyklého vtipu, a myslím, že vím, co by asi řekl profesor-zakladatel Bořivoj Srba – sousloví „morální hnus“ ostatně beru z jeho úst. Veli mi vážně a s obavami mluvíval o dnešním zneužívání umělecké svobody, naposledy u příležitosti svých osmdesátin. Vždy bránil Cyranovo právo vyhnat Montfleuryho ze scény, protože předvádí kýč, natož rázně zastavit „morální hnus“.

Umělecká rada DIFA se nedokázala vůbec ani vyslovit (natož postavit) k uvedení hry, která byla ve středu společenského a politického dění našeho města i naší země. Nezajala ani mírné hodnotové, ale nehodnotící hledisko s použitím Čapkova citátu, který jsem navrhl a o němž se pak ani nehlasovalo, které jsem však podle domluvy odeslal minulé pondělí po páteční UR 18. 5. To vše jen ukazuje, jak neupřímné jsou neustálé politické angažovanosti a odpovědnosti, k budování „školy lidství“ atp., jak neupřímné je volání po „slušnosti“ ve společnosti. Divíme se hrubnutí společnosti a neřekneme nic k největší hrubosti v moderních dějinách českého divadla, na brněnské scéně a v našem uměleckém odvětví, za než neseme zvláštní odpovědnost.

DETINSKÁ IDOLATRIA

„Nemusím vypít moře, abych věděl, že je slané,“ říkal sv. Irenej. Nedokážeme-li uplatnit naši divadelní zkušenosť, hloubku pohledu, cit pro umělecký tvar a odborné znalosti ani tam, kde jde o zneužití samotného divadla a umělecké svobody k samoučelnému rituálu

msty a nenávistného hanobení něčeho, na čem stojí celá naše civilizace a kultura – k čemu vůbec zasedáme? K čemu tu jsme? Abychom poslouchali argumenty typu: „protože se na magistrátu vyslovili proti spolu s lidovci i komunisté, musel jsem bránit uvedení hry“?

Co je tohle za sofisma? Že musíme chránit „uměleckou svobodu“, i když jejím obsahem je vytahování zmuchlané vlajky naší země z ženského přirození, grafické předvedení Krista s atributy sestoupení z kříže provádějícího sexuální násilí a dehonestovaný a oběšený papež Jan Pavel II., ten, který se tolík zasadil za nenášilný konec totality východní Evropy?

Kam až chceme zajít se svou dětskou idolatrií „umělecké svobody“, jak dlouho v ní chceme vyučovat naše nástupce, dramaturgy, šéfy divadel, režiséry, jejichž papouškování frází o obraně svobody projevu dosvědčuje jejich ubohý nedostatek historického a mravního vzdělání. A Vý budete, pane Glassere, bránit „svobodu“ hanobit křesťanskou zbožnost, Krista, Jana Pavla II. i státní vlajku třeba i s pomocí policie? Místo abyste řekl: „Chybíli jsme,“ a lidem, a zvlášť Brňanům jste se omluvil za tuto dramaturgickou volbu, budeťte sprostě ukazovat a naznačovat, že „fasisté“ jsou právě ti, jejichž mravní cit jste předtím pomáhal pozurážet a kteří nedokázali neprojevit své roztrpčení?

BABKA AKO VZOR

Moje babička, Žofie Osolsobě, a její sestra, protože byly věřící katoličky, vzali si za války do opatrování k nám domů opuštěné židovské děti z lískoveckého útulku, sourozence Helmuta a Ottu Koblerovi, aby je do konce války

>>>

ky ochraňovaly – jejich maminka Jana Berger-Kobler byla totiž odeslána do koncentráku, ale naštěstí se vrátila a vždy v den narozenin nosívala babičce květiny. Manželka babiččina bratra Františka, protože byla katolička, se během osvobození Brna Rudou armádou nabídla vojákům ke znásilnění, jen aby od toho zachránila několik mladých děvčat – a sama se pak do konce života potýkala s maniodespresí. Udělala to jako oběť, protože byla křesťanka. Bratr mého otce Jiří Osolsobě utekl přes Balkán do Francie a Anglie, protože nacismus z duše nenáviděl, bojoval a stal se kapitámem 311. Perutě královského letectva.

Hra, kterou jste přivezli na brněnský festival, by i jejich náboženské cítění nepochybě hluoce urazila, ale toto cítění bylo i zdrojem jejich dobrých skutek, chápete? Babička Žofie by dnes buď plakala, nebo by ty herce přetáhla deštníkem, no a co?

POMÝLENÉ PRINCÍPY

Mírněte se, až budete hauzírovat slovem fašisté proti těm, kteří se jen vášnivě zastávají obyčejné úcty a ohleduplnosti, kterou jste vy, organizátoři, pošlapali – ne oni. Jen podle vnějších znaků to nepoznáte, musíte přemýšlet. Túpých frází o „kladení znepokojivých otázek“ mne v mé věku, prosím, ušetřete. Každý normální člověk si sám přirozeně klade tolik znepokojivých otázek, že jich má nad hlavu. Teď navíc i tuto: k čemu jsou tu ti, kteří za obecní peníze žijí ve falešné představě, že jsou druhým užiteční tím, že „kladou znepokojivé otázky“? Přitom ani neví, jakou formu musí mít logicky postavená otázka.

Anebo budeme na umělecké radě znova poslouchat argument, že studenti DIFA na svého pedagoga sami naléhali, aby hra i přes tlak veřejnosti hrána byla, takže jim spíše povolovalo, že nákonec bude menší zlo ji uvést?

Co je zas tohle za princip?

Předal jim nepravidlivý názor na uměleckou svobodu, to je to celé. Měl jim spíše říci: „Víte, milí studenti, jak se pozná pravé umění od umění nečistého a zločičeného? Dá sa to poznat, ne že ne, není to jen subjektivní. Prvoplánově neuráží náboženské cítění, nehnobí, nenadýmá se, není křečovitě ideologické, ale jemně propracovává tvar a myšlenku, hledá harmonii, hlubší radost a naději, lepší vidění a poznání. Je to náš případ?“

CENA SLOBODY

Vím, co je umělecká svoboda, a je mi drahá. Naše první TAK-TAK bylo roz-

Snímka: net

puštěno StB po výsleších na podzim r. 1981 a naše druhé divadlo roku 1985 prvního Kafku od dob Grossmanova Procesu a krylo přitom režiséra vymyšleným jménem. V té době nesměli Bořivoj Srba ani Ivo Osolsobě na Janáčkově akademii ještě vůbec vyučovat.

Dobrě vím, že svoboda umění a svoboda vůbec něco stojí. A když jsme ji konečně v roce 1989 získali, k čemu teď naši pasivitou posluchače vedeme? Že zneužíváv svobodu k snadnému hanobení křesťanství i Krista, ale i státní vlajky a jiných symbolů je normální umělecká volba a cesta? Vždyť možnost takové volby a naši svobody sama stojí na úctě křesťanství k lidské svobodě! Vždyť mnohá jiná náboženství svobodu projevu vůbec neznají, nebo ji omezují, a proto trestají i odpadnutí od víry (fitna) smrtí, natož routhání.

A křesťanství? Když mnozí učedníci Ježíše po jeho kázání opustili, řekl svým následovníkům pouze: „Chcete i vy odejít?“ (Jn, 6, 68) – s plným respektem k lidské svobodě. Ze svobody vyplynula lidem i možnost se mu vysmívat a plívat na něj a činit mu bolest, a ještě za ně i prosil: „Odpusť jim, Bože, neboť nevědí, co činí.“ Ale chceme dnes následovat ty, kteří se k Němu chovali tak hrozně, když on „tvořil věci nové“ – včetně politické svobody individua, které sami požíváme – právě svou pokor-

nou oběti? Díky křesťanství jsme kulturně vyrostli, at' už je prakticky vyznáváme nebo odmítáme.

ODCHÁDZAM

Nedokážeme-li se shodnout na základní věci naší kultury a existence, nevím na jakých kritériích bychom se mohli na umělecké radě vůbec setkat a o čem ještě mohli jednat.

Prosím Vás proto, žádám i vyzývám, a to nejen v zájmu křesťanů, i v zájmu nekřesťanů, i lidí bez vyznání, a v zájmu všech, kdo přestupuje vzájemnou úctu, čili kulturu (od cultus), neboť „úcta je andělem tohto světa“ (Shakespeare), ano i v zájmu samotného umění a umělců a všech lidí dobré vůle, abyste své pozvání těch, kteří zneužívají umělecké svobody, odmítli, a produkci, nerozvážně jež smluvěnou, zrušili.

Neučiníme-li tak, ukážete touto produkcí rituál útočné nenávisti, bezohlednézlomyslnosti a prázdnoty jako obraz oné „kultury“, za kterou by se nikto z nás nejspíš zasadovat nechtěl, která se však tímto konáním stává „kulturnou“ budúcnosti.

Oznamuji Vám, že po čtrnácti letech z Umělecké rady DIFA JAMU odcházím.

V Brně 27. května 2018

PETR OSOLSOBĚ

(Odseky a medzititulky: redakcia)

Žilinská galéria Ikony predstavuje ikonu mesiaca júm *Sv. Ján Krstiteľ*

Ikona mesiaca jún

Sväty Ján Krstiteľ má výnimočné postavenie medzi svätcami, pretože okrem Panny Márie je jediný, pri ktorom slávime deň narodenia aj deň úmrtia, čiže deň narodenia sa pre nebo.

Vo východných cirkvách sa celkovo slávi až šesť sviatkov sv. Jána Krstiteľa. Okrem spomínaných dvoch je to ešte jeho počatie, zbor a dva sviatky nájdienia jeho ctihodnej hlavy.

Sv. Ján Krstiteľ, vo východnej Cirkvi nazývaný *Predchodca* (gr. *Prodromos*, rus. *Predteča*) sa narodil približne o šesť mesiacov skôr ako Pán Ježiš a jeho narodenie si pripomíname 24. júna.

Ján Krstiteľ bol synom židovského kňaza Zachariáša z Abiášovej kňazskej triedy a jeho manželky Alžbety, ktorá pochádzala z Áronových dcér. Podľa najstaršieho podania bývali manželia v dedinke Ain Karim na západ od Jeruzalema. Evanjelium prízvukuje, že boli spravodliví pred Bohom a zachovávali všetky Pánove prikázania a ustanovenia. Nemali však deti, lebo Alžbeta bola neplodná a obaja boli v pokročilom veku. Tu zasiahol Boh mimoriadnym spôsobom. Zachariášovi sa zjavil anjel a oznámil mu, že Boh vyslyšal jeho modlitbu a dá mu syna. Zachariás nechcel veriť tejto zvesti, preto ho Boh potrestal prechodnou nemotou.

Alžbeta naozaj počala a ked' sa jej narodil chlapec, dali mu meno Ján (hebr. *Jochanan*, čo znamená *Boh je milostivý*).

Ikona Svätého Jána Krstiteľa, Pánovho Predchodcu, Anjela púste zobrazuje v symboloch život a poslanie Jána Krstiteľa, Pánovho predchodcu. Sv. Ján je na nej vyobrazený ako Anjel púste.

To, že je skutočným Božím poslom spásy, tým, ktorý ukázal na Mesiáša, ikonopisec naznačil krídlami. Priestor, v ktorom sa sv. Ján Krstiteľ pohyboval a zdržiaval, bola nehostinná púšť, kde „vietor pohládza skaly i mocou premiestňuje piesok“. Poukazujú na to Jánove rozstrapatené vlasy i odev z ľavej

srsti, čo sú typické znaky pre sv. Jána Krstiteľa na všetkých ikonách. V porovnaní s urastenou, statnou postavou, tenké ruky symbolizujú život v striedlosti a pôste. Hlava na misie znázorňuje záver jeho života.

Koniec neplodnosti Alžbety je v bohoslužobných textoch predstavovaný ako predobraz plodnosti Cirkvi. Alžbe-

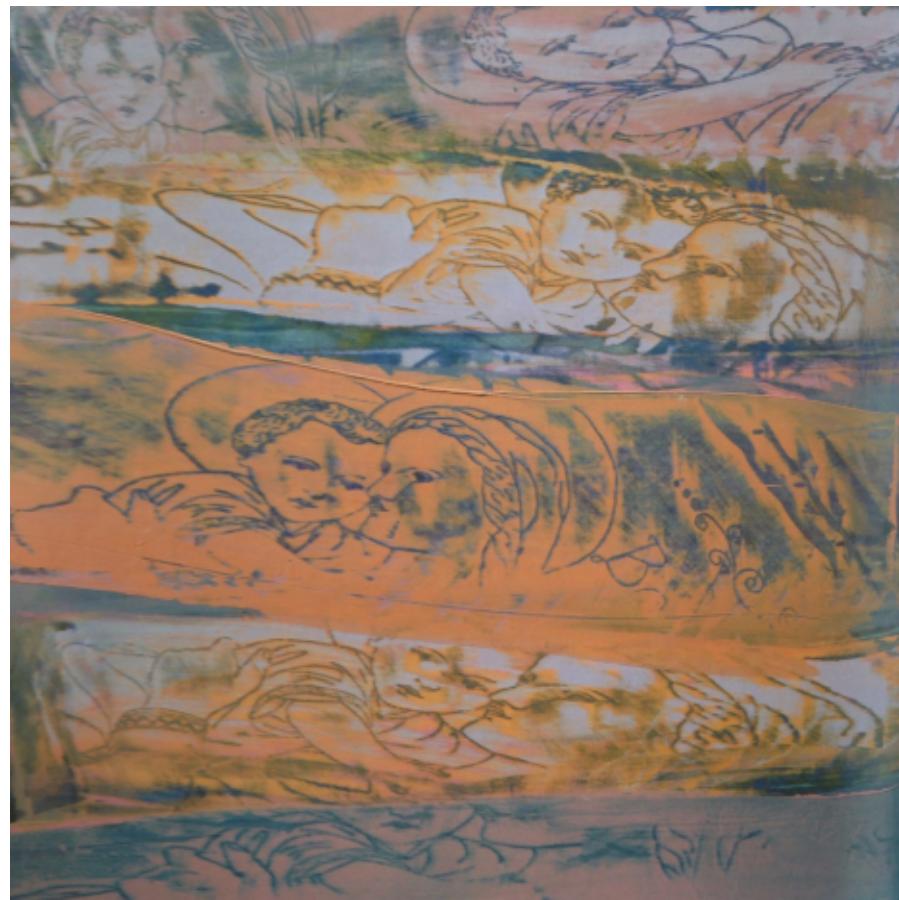
ta porodila Krstiteľa, Cirkev rodí synov v krste.

Liturgické texty pripisujú Jánovi rolu orodovníka u Krista; rolu hlasu, ktorý Krista ohlasuje; rolu anjela, ktorý predchádza Krista a pripravuje mu cestu. Preto ikonografia veľmi často znázorňuje Krstiteľa s krídlami anjela.

-r-

Projekt **UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu** pokračuje aj v roku 2018

Madona morská

V jezuitskej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Piešťanoch pokračuje projekt pod názvom *UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu*. Vytvára priestor pre diela súčasného umenia, ktoré odzrkadľujú kresťanské posolstvo. Navracia ich do chrámu, kde kvalitné súčasné umenie, z rôznych dôvodov, často chýba.

V letných mesiacoch si pripomíname viaceré mariánske sviatky. Po sviatku Nepoškvrneného Srca Panny Márie (9. jún) je to Návšteva Panny Márie (2. júl), sviatok Panny Márie Karmelskej (16. júl), Nanebovzatie Panny Márie (15. august) či sviatok Panny Márie Kráľovnej (22. august).

PRÍVLASTKY SVÄTICE

Panna Mária má mnohé prívlastky, ktoré odzrkadľujú jej vlastnosti sväticie, matky či Bohorodičky. Svätý Bernard v jednej zo svojich homilií hovorí o Márii, „*ktorej žiara vysoko svieti na nebi, ba až do podsvetia preniká, podporuje čnosti a ničí neresti. Každý, kto vieš, že*

vo vlnobítí tohto sveta sa skôr zmietame uprostred búrok a vetrov než kráčame po pevnej zemi, nespúšťaj oči z tejto žiariacej hviezdy, ak nechceš, aby t'a búrka pohltila.“

Jedným z prekladov mena Panna Mária je *Bohom milovaná*, ale aj *Hviezda morská (Stella Maris)* – tá, ktorá nám osvetľuje cestu našej pozemskej púte a vedie nás do bezpečného nebeského prístavu. Ježiš sa zasa v *Písme* označuje ako „*žiarivá ranná hviezda*“ (Zjv 22, 16), ktorá vychádza ako nádej celého ľudstva. O príhovor a ochranu Panny Márie Morskéj môžeme zvlášť prosiť práve v čase blížiacich sa prázdnin a dovoleniek, ktoré mnohí strávime pri vode. Môžeme tak konkrétnejšie vní-

mať symboliku Panny Márie ako žiariacej hviezdy, ako aj oblasti nášho života, ktoré čakajú na ožiarenie Božou milosrdnou láskou.

IKONOGRAFIA

Ikonografia zobrazenia Panny Márie v umení je veľmi bohatá. Jej zobrazenie sa rozšírilo najmä po jej uznaní za Bohorodičku na Efezskom koncile (431) a neskôr v 13. – 15. storočí, keď sa zdôrazňoval jej ochranný a materský princíp. Najrozširenejšie je zobrazenie Panny Márie s dieťaťom Ježišom, ktoré často odzrkadľuje aj dobové chápanie materstva a postavenia ženy.

Mariánska téma ponúka mnoho výziev aj pre súčasné umenie. KLÁRA BOČKAYOVÁ v tvorbe využíva nástenné vyšívané textílie s profánnymi, ale aj náboženskými motívmi, aké v minulosti zdobili steny mnohých domácností ako súčasť tradičnej ľudovej zbožnosti. Napriek tomu, že po výtvarnej stránke patria skôr k nízkej gýcovej produkcii, aj keď často vychádzajú z predlôh „vysokého“ umenia, autorka ich vedome využíva a interpretuje v duchu umenia popartu, ktorý pracuje aj s prvками populárneho a masového umenia. Technikou frotáže prenáša pôvodný obraz z textílie na plátno a následne ho posúva, zmnožuje ho a transformuje na celkom nový obraz – dynamické dielo s vlastným originálnym obrazovým svedomím a výraznou farebnosťou. Opakujúci sa obraz môžeme symbolicky pripojiť aj k dynamike opakujúcej sa modlitby.

Čím autorku oslovili práve tradičné textilné obrazy a aké miesto medzi nimi majú textílie s náboženskými námetmi, z ktorých vytvorila celé cykly obrazov? „*Podľa mojej mienky si chcel jednoduchý ľud okrášliť svoj príbytok a mal na to len sporé prostriedky. Ženy zvyčajne vyšívali a niektoré siahli aj po predlôhach z vysokého umenia. Tak nejako sa musela stať témou týchto textílií, takzvaných kuchárok, napríklad kompozícia Posledná večera od Leonarda da Vinci. Niekde vrodená citlivosť pomohla vytvoriť čisté lineárne zjednodušenie, niekde zafungovala prostorekosť, podľa schopností prekreslovačky. Vo svojej zbierke mám štyri rôzne Posledné večere podľa Leonarda. Anjeli a Panna Mária sú v „kuchárkach“ tiež obľúbenou témovej. A cykly obrazov na túto tému vytvorené po roku 1989 vznikli z pocitu skutočného oslobodenia.*“

P. LEOPOLD SLANINKA, SJ

Medzi knihami Jozefa Cígra Hronského (1896 – 1960) sú zberky povestí, noviel a poviedok, knihy pre deti, a najmä romány. Zvlášť plodným obdobím jeho tvorby boli tridsiate roky minulého stočia – v tom čase sa prezentoval okrem iných zaujímavých prác dvoma vynikajúcimi románmi zo života slovenskej (horehronskej) dediny: *Chlieb* (1931) a *Jozef Mak* (1933; vid' VOX 15/2017); k tematike dediny sa potom vrátil v štyridsiatich rokoch románmi *Na Bukvovom dvore* (1944) a *Svet na trasovisku*, ktorý sice vyšiel až v roku 1960, ale napísaný bol skôr (1947 – 48).

DUCHOVNÝ ROZMER EXISTENCIE

Román *Chlieb* (prvé vydanie: Turčiansky Sv. Martin, Matica slovenská, 505 strán) je pôsobivou literárnu kompozíciou, pásmom obrazov, udalostí a príbehov zo života na slovenskom vidieku po prvej svetovej vojne, keď sa krátke fázy hospodárskej konjunktúry striedali s fázami krízy. Vážne dobové problémy (následky vojny, byrokratizmus, nezamestnanosť, bieda, vystřahovalectvo, slovensko-české vzťahy) sú v románe prítomné, tvoria významnú zložku dejovej aj ideovej stavby, nie sú však vystrené, pretože do popredia je daný nie sociálny či materiálny, ale duchovný rozmer existencie.

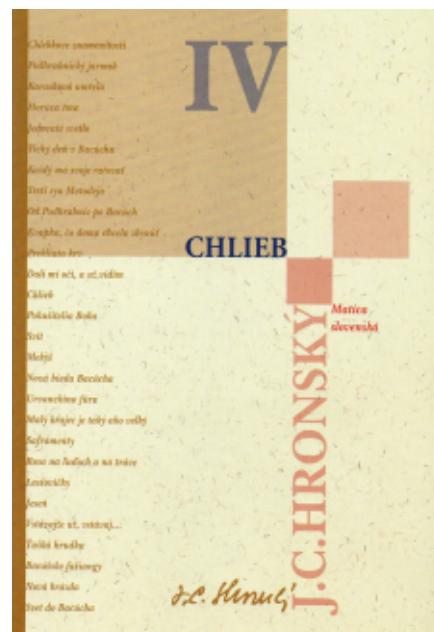
Ústrednou postavou románu je Metodej Chlebko (*nomen – omen*). Vyrastal

Slovenský svet v diele Jozefa Cígra Hronského

Človek a chlieb

Náš veľký prozaik Jozef Cíger Hronský, ktorého dielo svojimi umeleckými kvalitami a myšlienkovou hĺbkou prekračuje hranice Slovenska, napísal viacero pozoruhodných kníh.

Antikvariát

v biednych pomeroch: „*Kedysi nepriznával sa mu nijaký otec, mať ho začasu zunovala, tak sa potom stalo, že chlapec, Metodejko, roky vodil po žobrani slepého Tomáša z Hvozdíc.*“ Dlhho sa túlal svetom, neuvažujúc veľmi o budúcnosti, ale po epidémii „čiernych sypaníc“ v rodnej dedine, pri ktorej zahynulo mnoho ľudí, i jeho príbuzných, stal sa dedičom pekného majetku a časom i väženým gazdom. Lebo hoci všeľicu postváral, v podstate bol dobrým a mûdrym človekom, ktorý nie nadarmo nosil „meno od daru božieho“, bol ozaj „človekom-chlebkom“ a „zrno bolo v nom znamenité“.

Priestor románu je však zaplnený celou plejádou postáv a množstvom ľudských osudov. Metodej nežije na pus-

tom ostrove, je súčasťou spoločenstva, v ktorom sa všetci poznajú, vidia si, takpovediac, do taniera – spája ich zem a práca na poli, zvyky a tradície, pri-mknutosť k rodnej hrude, spája ich dedina, učupená medzi vrchmi (Bacúch), v ktorej vyrástli a do ktorej sa vracajú. Vzájomná pomoc a súdržnosť je tu samozrejmosťou a zároveň nutnosťou.

NEHLUČNÁ OSLAVA ZEME A PRÁCE

Dedinské spoločenstvo žije v spätosti s prírodou. Táto spätosť je v románe vyzdvihnutá a predstavuje prirodzený, dôstojný spôsob žitia, napriek ľažkému zápasu o chlieb – ba ukazuje sa, že práve v nedostatku a námahe ľudia dozrevajú a stávajú sa lepšími. A keď je najhoršie, prebúdza sa nádej: „*Bacúšska kotlina je taká od vekov: najväčšmi nasýtia sa nádejmi.*“

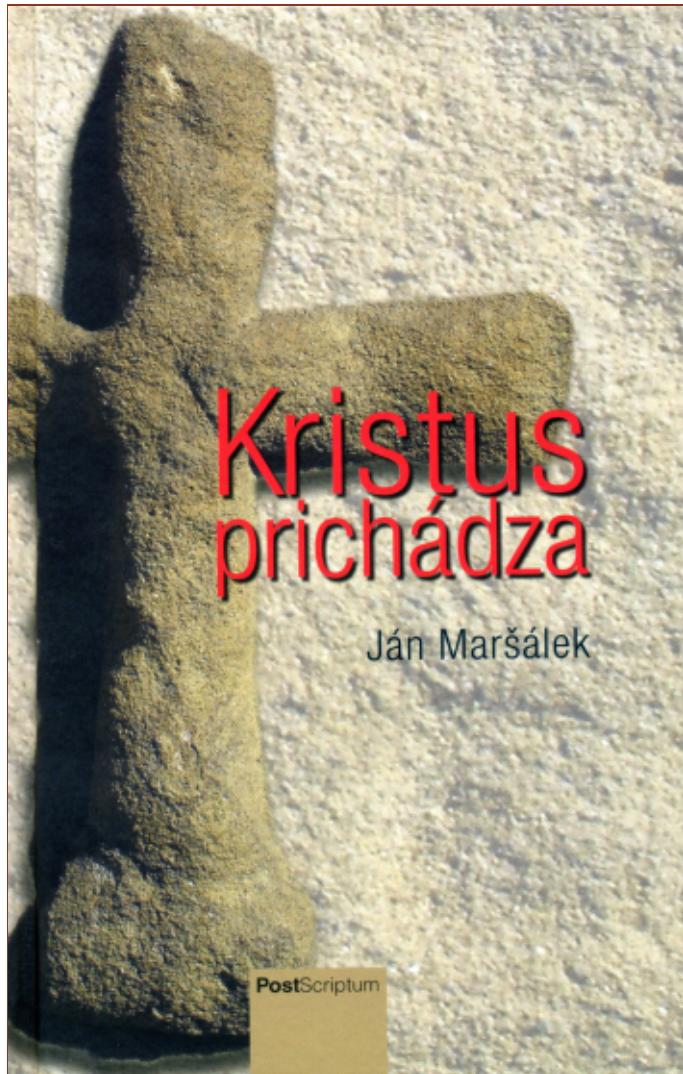
Pominú sa prázdne reči, falošné sluby a politické heslá, stratia sa odrodilci, „*čas rozveje neprirodzené snahy*“, ale zem zostane, zem je silná: „*Zem a chlieb majú svoje zákony. Zákony zeme a chleba nedajú sa hnúť.*“ Zmudrený človek sa vracia ku koreňom. Metodeja Chlebka na sklonku života veľmi mrzelo, že príčasto „*opúšťal brázdu*“. Vyčítal si nerozumnosť, nestálosť: „*Tu som mal byť! Brázda je najlepšia cesta, najrovnejšia.*“

Hronského *Chlieb* je oslavou (nehlučnou, nekrikľavou, o to krajšou a milšou) zeme a práce, oslavou robotného slovenského človeka, ktorý vie, že ten, „*kto má robota, nehreší*“. A vie, že „*človeku nič netreba na svete, iba cti, cti najmä pred sám sebou*“.

JÁN MARŠÁLEK

J. C. Hronský: Chlieb
Martin, Matica slovenská, 2006

Vydavateľstvo
Post Scriptum
prináša na knižný trh
novinku

Kristus prichádza
od básnika a publicistu
Jána Maršálka

V sérii krátkych úvah sa autor podujal podať konzistentné a systematické svedectvo o osobe Ježiša Krista a o jeho význame pre svet s ohľadom na dnešného človeka, nadväzujúc pritom na stáročnú tradíciu kresťanskej apogetiky.

Ide o zámer odvážny a aj podnetný – ved' Kristus bol už za svojho života znakom protirečenia a v podobnom duchu sa počas dvetisíc rokov uvažuje, hovorí a píše o jeho osobe a učení.

Čím to je, že púta láskou alebo nenávistou toľko ľudských bytostí? Aj to o niečom svedčí – že je stále prítomný v živote ľudí, že jeho postava sa evidentne vymyká z radu, nezapadla prachom zabudnutia a nútí zaujať postoj: za alebo proti. Bolo by veľmi plytké, zavádzajúce a klamlivé považovať Ježišovo pôsobenie za uzavreté, patriace minulosti...

Knihu *Kristus prichádza*, ako aj ďalšie tituly z vydavateľstva Post Scriptum si je možné objednať e-mailom na adresu info@postscriptum.sk alebo telefonicky na čísle +421 903 442 679.
Viac na www.postscriptum.sk

PostScriptum

Vydavateľstvo Adalen prináša
na knižný trh novinku

**Stručný slovensko-anglický
teologický slovník**
od dvojice autorov
Doc. Edity Hornáčkovej
Klapicovej, PhD.
a ThDr. PhDr. Petra Klecha, PhD.

Publikácia je dvojjazyčným výkladovo-prekladovým ekumenickým slovníkom, ktorý zahŕňa najpoužívanejšiu slovnú zásobu súčasnej kresťanskej teologickej terminológie v rozsahu približne 1 300 slov. Cieľom je poskytnúť základnú odbornú terminológiu z najdôležitejších vedných odborov kresťanskej teológie tak, že každý termín vo východiskovom jazyku obsahuje stručnú definíciu a ekvivalent v cieľovom jazyku.

„Aj keď na území Slovenska možno hovoriť už celé storočia o tvorbe odborných slovníkov, ohľadom terminológie teológie sa tejto oblasti nevenovala primeraná pozornosť, hoci teológia si postupne, najmä v ostatných rokoch, vybudovala bohatú slovnú zásobu,“ píše o slovníku hlavný recenzent nitriansky biskup Prof. ThDr. Viliam Judák, PhD. Publikácia podľa jeho slov vypĺňa medzeru na knižnom trhu a môže byť užitočnou pomôckou pri práci prekladateľov a tlmočníkov. Je určená aj pre odborníkov v teologickej a filozofickej oblasti, ktorí pracujú s cudzojazyčnými textami, pre študentov, ale i pre širokú verejnosť.

*Stručný slovensko-anglický teologický slovník za cenu 5,90 eur si je možné objednať
e-mailom na adresu adalen.knihy@gmail.com
alebo telefonicky na čísle 0915 561 420*

Dvojtýždenník o náboženstve a kultúre

Vydáva o. z. Vox in deserto v spolupráci s Radou KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru
Vychádza dvojtýždenne v PDF podobe. Adresa redakcie: Dvojkrižna 4, 821 06 Bratislava;

ISSN 1339-3634

www.prikryl.sk/vox/

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl, tel. +421 915 793 811, e-mail: prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať e-mailom alebo telefonicky: vox.zdruzenie@gmail.com; +421 918 472 420

Číslo bankového konta: SK03 0200 0000 0035 0204 0751